

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 416. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608063679904/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

- (1772-1801). Citatet ikke identificeret. – *Magnus Lehnberg*: biskop i Linköping, død 1808, kendt for sin veltalenhed.
- 72 *Bergskolan*: i Filipstad oprettedes i 1830. – *Kloffeveje*: dårlige veje, hvor transport kun kan ske med lastdyr. – *Kløvsadlen*: hestesaddel indrettet til transport af gods. – *Vintervejene*: veje, der kun kan benyttes om vinteren (over islagt vand o.l.).
- 73 »Det er en tafta...»: fra Erik Gustaf Geijers erindringsbog *Minnen* (1834). – *Christopher Myhrman*: (1751-1811), ejeren af Råmens brug i Värmland, der tog sig af *Isaias Esaiasson*: senere E. Tegnér (1782-1846), svensk digter, gift med Myhrmans datter Anna (1785-1853) og således svoger til *Olof Christofferson Myhrman* (1781-1836); Tegnér, der 1826 blev biskop i Växjö, plagedes i sidste del af sit liv af tungtand. – *såg minns en tid...»: Tegnér's digt 'Till minnet af Olof Myhrman* (1836). – *Ockosarna nyde...»: indskrift af Tegnér under en ætning af hans svigerfader, der døde 1811.*
- 74 *Geijers Ord*: fra *Minnen* (1834). – *Olof Trataja*: svensk sagnkonge, der efter overlevelingen ryddede skoven og grundlagde et rige i Värmland. – *Axel Oxenstierna*: (1583-1654), svensk rigskansler fra 1612. – *Carl Bonde*: (1581-1652), rigsråd, statholder i Värmland; fra 1637 leder af det senere Bergskollegiet. – *Wävänner...»: ordene, hvormed Fausts sjæl befries fra Mefistofeles i Goethes *Faust*. – *Menneske-Rettighederne*: de frihedsrettigheder, der proklameredes ved den amerikanske revolution 1776 og den franske 1789 og 1793. – *Robert Fulton*: amerikansk opfinder (1765-1815), konstruerede dampskib.*
- 75 *George Stephenson*: (1781-1848), engelsk ingeniør, udviklede lokomotiv og jernbaner. – *James Watt*: skotsk opfinder (1726-1819), forbedrede dampmaskinen. – *Samuel Morse*: amerikansk opfinder (1791-1872), udviklede telegrafen. – *Nils og John Ericsson*: Nils E. (1802-70) organiserede Sveriges jernbanevesen, hans broder John E. (1803-89) udvandrede til USA og blev kendt som opfinder. – *Samuel Ouren*: (1774-1854) moderniserede svensk industri. – *von Rosen*: Adolf Eugène v. R. (1797-1886) anlagde jernbaner. – *von Platen*: B.B. von P. (1766-1829) påbegyndte Göta-kanalen, se n.t.s. 78. – *Conih*: Henry C. (1740-1800) opfandt metode til fremstilling af smedejern. – *Parvelli*: ikke identificeret.
- 76 *Svarnabals Gruber*: gruber med magnetisk jernmaln.
- 77 *Andreas Henström*: ikke identificeret. – *Claes Adolff Adelsköld*: (1824-1907) forestod ca. 1850-75 bygningen af flere store jernbaneanlæg.
- 78 *Biskop Brask*: Hans B. (1464-1538), biskop i Linköping 1513-27, udkastede plan om at forbinde Vättern og Vänern med Østersøen. – *Göta Kanalen*: det forbinder Vänern med Østersøen, blev iværksat 1811. – *Fredriktekanalen*: forbinder Vänern med Kattegat; påbegyndtes allerede i 1660-tallet, men åbnedes først 1800 for trafik, anlægget udvidedes 1838-47 under ledelse af *Nils Ericsson*, se n.t.s. 75.
- 79 *Sjöfide Kanal*: forbinder Glöfsfjord med Vänern. – *Edersum*: ikke identificeret. – *Oliverosna*: fermentebig major Carl Adolf O. (1805-65).